

Slavenski dom

Št. 90

V Ljubljani, 20. aprila 1936

Leto 1.

Zmeda in potrlost v Adis Abebi - Vlada beži na jug

Na pol poti do Adis Abebe

Addis Abeba, 20. aprila. o. Po zadnjih vesteh z bojišča, so italijanske čete zavzele Ankober, ki leži 125 kilometrov severno od Adis Abebe. S tem so v nekaj dneh po osvojitvi Desija prevladale več kot polovico poti do prestolnice Adis Abebe. Ta italijanski uspeh je vreden temveč, ker so Italijani izbrali za pohod na Adis Abebo najslabšo pot. Pričakovati je treba, da bodo zavzeli prestolnico v najkrajšem času.

Abesinska vlada je prejela od abesinske delegacije v Zenevi poročilo, da so pogajanja za mir propadla. Zaradi tega poročila vlada v krogih abesinske vlade velika potrlost in razočaranje. Vlada se je namreč vse do zadnjega nadejala, da bo abesinski delegaciji vendarle uspelo, da pridobi za pomoč vsaj Anglijo, če ne drugih velesil. Toda po nejasnem obotavljanju pri zenevskih razgovorih, iz katerega je jasno videti, da ZN ne gre za Abesinijo, so se Abesinci morali prepričati, da so zdaj navezani zgolj na svoje čete in na svoj pogum. Abesinska vlada poudarja znova, da je Adis Abeba odprto mesto, ki ga ni mogoče vojaško braniti in da so zaradi tega Italijani s svojimi bombnimi napadi prekršili vse mednarodne določbe. Vlada ne daje nobenih vest, kje se zbirajo abesinske čete, če se sploh kje zbirajo. V Adis Abebi tudi ne vedo, kod prodirajo italijanske čete in kje so njihovi položaji.

Pač pa se z vso naglico vršijo priprave, da se prihodnje dni vlada preseli iz Adis Abebe drugam. Mesto, ki ga bo vlada izbrala za svoje novo bivališče, drže v najstrožji tajnosti, zaradi italijanske špijonaže. Ve se samo toliko, da se bo vlada z dvorom vred preselila nekam daleč na jug. Harrar in Džidžiga zavzeta?

Rim, 20. aprila. o. Iz poluradnih krogov se širijo vesti, da so italijanske čete včeraj zavzele Harrar in Džidžigo. Dobro poučeni vojaški strokovnjaki pa trdijo, da sodeč po zadnjih uradnih poročilih to še ni mogoče, ker imajo italijanske čete veliko opravka z oddelki rasa Našibuja in se morajo vsak kilometer prodiranja ogorčeno boriti. Točne vesti o položaju na južni fronti bodo prišle v Rim danes, ko pošlje maršal Badoglio novo uradno poročilo.

Napoli, 20. aprila. Včeraj so odpluli iz tukajšnje luke v Vzhodno Afriko štiri parniki in sicer: »Sicilia«, »Piemonte«, »Toscana«, »Antonietta«. Vsi ti parniki vozijo štiri popolne bataljone fašistovske milice ter 3000 mož redne infanterije ter tehničnih čet. Zadnji parnik pa pelje ogromno pošiljko vojnega materijala.

Uradno poročilo

Rim, 19. aprila. Novoj je izšel komunikat št. 190, ki pravi: Dne 14. t. m. zarana je libijska divizija pod poveljstvom generala Nazzija napadla na somalskem bojišču abesinske čete, zbrane ob reki Džana Gobo. Abesinske čete so se nahajale pod

poveljstvom džazasmača Aldebe in Makonena. Borba je trajala 15. in 16. aprila, 17. aprila dopoldne pa so naše nacionalne, libijske in somalske čete po 2 in pol dnevi težki borbi popolnoma premagale sovražnika s tem, da so ga skušale obkrožiti. Dne 18. aprila opoldne so naše čete prodirale dalje proti določenim ciljem. Naše izgube so neznatne: 10 oficirjev je mrtvih in ranjenih, ranjeni so nadalje trije letalski oficirji, dve naši letali sta morali pristati med našimi vrstami. Sovražnik je pustil na bojišču več tisoč mrtvih. Med padlimi so tudi višji poveljniki. Na bojišču je nadalje pustil nad tisoč pušk, desetine strojin in drugega vojnega materijala. Morala naših čet je izvrstna.

Italijani ob Modrem Nilu

London, 19. aprila. AA. Agencija Reuter poroča: Italijanske klesče se vedno bolj stiskajo. S severa prodirajo askari iz Desija proti Adis Abebi. Italijanska letala, ki so pregledala teren pred prodirajočimi četami, niso opazila nikake koncentracije Abesincev. V Ogađenu je general Graziani po krvavi borbi, ki je trajala tri dni s svojo vojsko prodrl do Harrarja. V odseku okrog Tanskega jezera so italijanski oddelki zavzeli pokrajino na zapadu, sedaj pa se že spuščajo od jezera tudi v jugovzhodni smeri in kmalu bodo prodrli na desno obalo Modrega Nila. Na severozapadu Desija so že obkrožili Makdalo in vse kaže, da je ta trenutek že zasedena.

V prestolnici vlada zaenkrat še mir in red, toda prebivalstvo je končno zvedelo, da se bliža sovražnik, in je malo vznemirjeno. Oddelki abesinske vojske v bližini in daljni okolici prestolnice se pripravljajo na obrambo Adis Abebe. Abesinski uradni krogi pa se zavedajo, da z lastno močjo ne bodo mogli rešiti abesinske prestolnice in so zaradi tega silno nezadovoljni z zadržanjem Evrope in Društva narodov.

Abesinski prestolonaslednik je po begu iz Desija zavzel s svojo vojsko nove postojanke po hribovih severno od Adis Abebe.

Govorice, da se bo abesinska vlada preselila iz Adis Abebe proti zapadu, se potrjujejo. Predvsem jih vlada sama ni demantirala. V uradnem komunikatu pravi le, da o tem vprašanju še ni bil sprejet nikakšen sklep in da bodo o njem razpravljali bržkone šele na nočnejši seji. V vsakem primeru, se glasi dalje uradno poročilo, bo policija zavarovala mir v mestu in varnost pri tujih državljanih.

S somalijske fronte prihajajo vesti, ki pa so, kakor kaže, italijanskega izvora, da je italijanska vojska potpisila desno krilo abesinske vojske, ki je ščitilo Harrar, nazaj. Po silno krvavi bitki, v kateri je padlo na tisoče Abesincev in jih je bilo izredno mnogo tudi ranjenih, so se morali Abesinci izčrpani umakniti, tako da je Harrar padel. Sedaj se vodi bitka na črti Dagamedo-Sasabanah, kjer divizija Dubatov neprestano napada več tisočev Abesincev, ki so že ogrožali levo italijansko krilo. Po strašni borbi na nož so se morali Abesinci vendarle umakniti. Na italijanski strani je izredno mnogo mrtvih in ranjenih. V bitki, ki je trajala tri dni, je baje padel tudi poveljnik desnega krila abesinske vojske. Grazianijeva vojska si je tako odprla pot proti Harrarju. Sedaj si preostane le še vojska rasa Našiba, ki brani to mesto.

Hitlerjev rojstni dan

Berlin, 20. aprila. AA. DNB poroča: Berlinski Viljemov trg je bil že snoči ves v znamenju 20. aprila, ko je rojstni dan kanclerja Hitlerja. Včeraj popoldne je bila izpostavljena v predvorju kanclerske palače knjiga, v katero so se vpisali številni ugledni prijatelji in člani narodne socialistične stranke. Z ozirom na veliko število obiskovalcev, je bilo včeraj izpostavljenih šest takih knjig.

Berlin, 20. aprila. AA. Havas poroča: Snoči so se začele proslave kanclerjevega rojstnega dne s svečano predstavo Wagnerjevega festivala. Vse nemške radio postaje so prenašale predstavo.

Policijske vojne vaje v Nemčiji

Berlin, 20. aprila. b. Včeraj so se vršile v Berlinu ter v njegovi okolici velike vojne vaje berlinske policije. Imele so namen pokazati sposobnost nemških policijskih čet proti letalskim napadom s plinskimi bombami. Zvezno službo med policijskimi oddelki, telefonsko in radijsko poročanje so vršili oddelki Hitlerjeve mladine. Vaja se je vršila v znamenju velikega sovražnega napada na Berlin in je popolnoma uspela. Policija je dokazala, da je docela usposobljena za naloge, ki jo čakajo.

Parada ženskih bataljonov na Kubi

Kuba, 20. apr. b. Včeraj se je v Havani vršila velika vojaška parada pred predsednikom republike. Pri tej paradi so nastopale same ženske čete in sicer pešadijski, topniški in konjeniški oddelki. Zlasti velik aplavz je žela konjenica zaradi gracioznega gibanja. Ta parada je privabila veliko število radovednežev, celo iz Združenih držav Severne Amerike.

20 delavcev zastrupljenih

Pariz, 20. aprila. AA. Matin poroča, da je že 6. t. m. zbolelo okrog 20 pariških občinskih nameščenec, ki popravljajo asfaltni tlak na ulicah. Ugotovilo se je, da so se zastrupili. Uvedena je bila preiskava, in so dognali, da so imeli delavci v baraki, kjer so stanovali aparat, za gašenje požarov. Iz aparata so uhajali hlapovi kličnih sestavin, zmesi, ki je bila v aparatu. Dne 16. t. m. je eden izmed delavcev v bolnišnici umrl. Ostali še niso ozdravili.

Poljska gradi svoje brodovje

Trst, 20. aprila. AA. Danes je bil izročen zastopnikom poljskih oblasti novi poljski prekoceanski parnik Bathory, ki je bil zgrajen v Trzinu. Parnik odpluje jutri okrog Evrope v Gdinjo. Prihodnji mesec bo že vozil na progi Gdinja-New York.

Španija proti komunistom?

Madrid, 20. aprila. AA. Vlada je snoči prepovedala shod madridskih ekstremistov, ki so hoteli na njem izraziti svoje simpatije za nemškega komunističnega prvaka Thälmana.

Med tem je socialistična stranka izdala letak, s katerim poziva v imenu splošne delavske zveze vse delavce k simbolični proslavi 1. maja. V letaku je podan socialistični program v 25 točkah.

Plazovi v Alpah

Turin, 20. aprila. AA. Velik plaz z gore Monte Morite je pokopal skupino sedmih turistov, ki je bila na poti k zavetišču sv. Bernarda. Menihi so turistom nemudoma priskočili na pomoč, in so vseh sedem turistov odkopali izpod snega. Vsi so bili še pri življenju. Le dva izmed njih sta imela težje poškodbe.

Ljudje, ki ne znajo govoriti

Pariz, 20. aprila. AA. Iz Moskve poročajo, da so sovjetski učenjaki pri neki ekspediciji v Kavkazu prišli v neko vas, kjer se prebivalci med seboj razgovarjajo z gestami. Toda giba rok ne označujejo samo črke kakor v razgovoru med gluhomimimi, temveč po cele besede in cele stavke. Učenjaki so to opazili zlasti v nekih zapuščenih krajih Armenije, Azerbedžana, Karabaha in Džurdžanske

Abesinci v Romuniji

Bukarešta, 20. aprila. AA. (Stefani) Državna policija že dolgo išče po vsej Romuniji nekega Abesinca, Manga po imenu, ki je član afriške teroristične organizacije, ki ji je namen dobiti na svojo stran vplivne evropske politične oblasti. O tem Abesincu trdi, da je v sorodu z rasom Mangačem in v daljnem sorodstvu z nečestnim samim. Pravijo, da je prišel v Romunijo zato, da zabiše sledove policiji iz Zahodnih držav in da misli začasno nastopati kot barski pevec.

Največji parnik sveta

London, 20. aprila. AA. Novi veliki prekoceanski parnik »Queen Mary« je danes dopoldne napravil poskušno plovbo. Prevozil je petkrat določeno razdaljo in se točno opoldne vrnil v izhodno pristanišče. Parnik je dosegel povprečno hitrost 30 vozlov.

Stare stranke še vedno žive

Sofija, 20. aprila. Skupina bivših demokratov in radikalov je včeraj hotela prirediti javno politično manifestacijo v Plovdivu. To manifestacijo pa so upravne policijske oblasti prepovedale. — Ravno tako so oblasti preprečile tudi shod pristavev Cankova. V zvezi s tem je notranji minister general Supov izjavil, da se v bodoče ne bo smel vršiti noben političen shod, ki bi ga priredila katerva izmed bivših političnih strank. Prireditelji, ki bi hoteli pripraviti tak shod, bodo prišli pred sodišče in bo proti nim dognjeno postopanje po zakonu o zaščiti države.

Mednarodni ženski kongres v Dubrovniku

Belgrad, 20. aprila. Letošnji mednarodni kongres evropsko-ameriških ženskih društev se bo vršil konec septembra in v začetku oktobra v Dubrovniku. V zvezi z organizacijo tega kongresa, se je mudila pred kratkim tukaj tajnica Mednarodne ženske zveze Ana Hristić iz Londona, ki je po svojem povratku v London priredila več predavanj o položajih žene v Jugoslaviji ter o naših tozadevnih razmerah.

Zborovanje zemljoradnikov

Tuzla, 20. aprila. m. Včeraj so imeli tukaj konferenco pristaji bivše zemljoradniške stranke, na katero so bili pozvani delegati iz cele Posavine, Sarajeva, Banjaluke in bihačkega okraja. Na konferenci sta poročala o političnem položaju dr. Milan Gavrilović ter Dragiša Zdravković iz Belgrade. Na konferenco je nameraval priti tudi Joca Jovanović, ki pa radi svoje bolezni ni prišel.

Dr. Aljehin stalno v Jugoslaviji?

Skoplje, 20. aprila. m. Ob priliki svojega zadnjega bivanja v Skoplju se je bivši svetovni šahovski prvak dr. Aljehin najdalje časa zadržal v kraju Matka, ter se zanimal za nakup nekega zemljišča, na katerem si namerava postaviti svojo vilo.

Schuschnigg gre spet v Italijo

Dunaj, 20. aprila. AA. Politični krogi izjavljajo, da se bo avstrijski zvezni kancler dr. Schuschnigg, ki odputuje na milanski velesojem, 21. t. m. bržkone sestel s italijanskim državnim podtajnikom v zunanjem ministrstvu Suvichem. Kakor znano, bo dr. Schuschnigg v Milanu tudi predaval o ideologiji nove Avstrije.

Športne novice

Belgrad, 20. aprila. m. Včeraj so se tukaj odigrale tri prvenstvene tekme. Liga BSK, BASK ter Jugoslavija z visokimi rezultati premagali svoje nasprotnike Sparto. Slovo in Edinstvo. BSK je z lahkoto zmagal nad Sparto 4:0 (počas 3:0). BASK istotako brez težkih naporov Slovo s 6:1 (3:0). Jugoslavija pa je izkoristila slabo taktiko obrambe Edinstva ter ga premagala z 8:1 (4:1). Po večerajšnjih tekmah je tabela sledeča: BASK 6, 0, 1, 20:5, 10. — BASK 5, 4, 1, 0, 22:8, 9. — Jugoslavija 5, 8, 0, 2, 14:8, 6. — Edinstvo 6, 2, 0, 4, 9:23, 4. — Slova 6, 1, 1, 4, 8:22, 3. — Sparta 6, 1, 0, 5, 7:23, 2.

Šibenik, 20. aprila. m. Pri včerajšnjih tekmah za prvenstvo splitske nogometne podzveze sta se srečala bivši državni prvaki Hajduk iz Splita ter domaći, a zelo agilni in uspevajoči klub »Osvita«. Tekma se je končala s slabo zmago Hajduka in to 1:0.

Atene, 19. aprila. AA. Pri tekmah za teniško prvenstvo ob Sredozemskem morju, so Jugoslavlani odnesli zmago. V finalu sta nastopila para Palada-Puncce in Kukuljevi-Nikolaidis. Palada in Puncce sta porazila nasprotnika z rezultatom 3:5, 6:2, 6:3 in 6:4.

Obsedno stanje v Palestini

Jeruzalem, 20. aprila. o. Včeraj so v Jafi izbruhnili novi veliki nemiri. Povod za te nemire je dal pogreb dveh Arabcev, ki so jih Judje pred nekaj dnevi pri zadnjih manifestacijah ubili. Jafa je znana kot zagrizeno muslimansko in arabsko središče in je že vsa leta, kar se vrši načrtna judovska kolonizacija v Palestini, središče vseh protijudovskih akcij. Ker se Jafa drži nove judovske moderne prestolnice Tel Aviva, je ob vsaki pomembnejši priliki dosti nevarnosti, da izbruhne staro sovraštvo med obema narodoma. Pri včerajšnjih žalnih svečanostih sta dva Arabca hotela maščevati smrt svojih vojakov in sta pri pogrebu ubila nekega Judo. Začeli so se poboji v velikem obsegu, kakršnih Jafa ni videla že od leta 1933. Policija je nastopila v začetku samo s palicami, toda ko so demonstranti pobili do smrti in težko ranili več ljudi in ranili celo angleškega policijskega častnika, je morala policija vzeti na pomoč orožje. Po daljšem boju se je močnim policijskim oddelkom na oklopnih avtomobilih in oboroženih s strojnimi posrečilo trenutno vzpostaviti red.

Angleški visoki komisar je zaradi teh dogodkov, ki so se naglo razširili nad vso Palestino, proglasil obsedno stanje. Vse delo v palestinskih priistanjih v Jafi in v Hajfi je zaostalo. Do velikih izredov je prišlo v Hebronu, v Nablusu, Betlehehu in Jeruzalemu samem. Nemiri zavzemajo vse večji obseg in jih je treba smatrati kot najtežje, kar jih je Palestina po vojni videla.

Jeruzalem, 20. aprila. AA. Iz Jaffe poročajo, da je množica tamkaj s kamenjem napadla avtomobil, v katerem so se vozili neki Angleži. Ena oseba v avtomobilu je bila ranjena. V teku neredov je bilo v Jaffi ranjenih četrteno Angležev.

Jeruzalem, 20. aprila. AA. Havas poroča: Mnogi židovski trgovci hitro zapuščajo Jaffo. V mestu so vse trgovine zaprte. Na ulicah križarijo močni policijski oddelki.

V uradnem poročilu, ki je bilo izdano včeraj o dogodkih v Jaffi, se pravi, da je bila tam ubita ena oseba, 15 pa jih je bilo ranjenih. V arabskih krogih pravijo, da je število žrtv mnogo večje. Do zelo hudega spopada je prišlo, ko so židje napadli avtobus, v katerem je bilo večje število Arabcev. OB 23. uri je bil končno vpostavljen red in mir. Po odredbi oblasti morajo biti v Jaffi in Telavivu vsa hišna vrata zaprta ob 19. uri in tudi luči v hišah ne smejo goreti.

Jeruzalem, 20. aprila. AA. DNB poroča: Ob priliki včerajšnjega spopada v Jaffi in Telavivu je bilo ubitih, kakor že javljeno, 9 židov, število ranjenih pa je naraslo na 40. Med temi je 11 težko ranjenih. Dvomljivo je, da bi vsi ostali pri življenju. Na arabski strani sta doslej dva mrtva. Oba sta bila ubita v borbi s policijo. Arabci imajo tudi 15 ranjenih. V Jaffi in Telavivu je proglašeno obsedno stanje.

Koncert tenorista A. Dermote

Po dveh gostovanjih v našem gledališču je mladi tenorist A. Dermota nastopil še na samotnejem koncertu v Filharmonični dvorani, ob klavirski spremljavi prof. Janka Ravnika. Po njegovih uspehih v gledališču ni bilo mogoče dvomiti tudi v uspeh koncerta, dasi je koncert v splošnem mnogo resnejša preizkušnja za pevca kot marsikakva operna vloga. Pesem zahteva od interpreta resnejše, bolj poglobljene muzikalnosti poleg nujno potrebnega formalnega znanja.

Vsekakor je g. Dermota pokazal v prvem delu koncerta, ki je bil določen umetni pesmi, da so omenjene lastnosti pri njem podane v obilni meri. Posebno so ugajale štiri Schubertove pesmi, ki jih je zapel z izredno, rekli bi dunajsko finim občutjem in poznanjem najbolj skritih lepot Schubertovih pesmi. Za tem je zapel dve Lajovčevi »Ah, tako mi je prešla mladost«, »O, da, deklič« in dve Ravnikovi pesmi »Vasovalec«, »V razkošni sreči«. Te pesmi so glasovno dosti težke, ker zahtevajo sprčo širokega obsega melodij popolne izenačenosti vseh glasovnih leg. V tem pogledu se je pri g. Dermoti pokazalo, da ga čaka pri nadaljnjem študiju še važna naloga: izdelava nizke lege, ki pri njem še ni primerno enakovredna s srednjo in visoko.

Vso zvočno polnost srednje lege in lepoto visokih tonov je pokazal tenorist v drugem delu koncerta, kjer se je ob opernih arijah šele prav razvil. Tako je ob Mozartovi ariji iz »Caroline piščali« pokazal podobno kot pri Schubertu veliko smisla za najtanjše finese pevskega izraza; pri Čajkovskega ariji iz »Onjagina« pa je iskrenost notranjega sodoživljanja in tej odgovarjajoča skladnost pevskega oblikovanja naravnost prese-

netila. In ko je pevec končno pri Puccinijevih arijah iz »Tosce« in »Boheme« lepo podal dramatično silo prve in sentimentalno liričnost druge, je moral spričo velikega in zaslužnega navdušenja občinstva drugo arijo ponavljati in ob koncu sporeda še dodajati.

Spričo res mojstrske spremljave prof. Janka Ravnika bi si ne mogel želeti boljše spremljevalca.

Šahovski turnir v Novem Sadu

V soboto se je odigralo enajsto kolo šahovskega turnirja v Novem Sadu. Mladi Novosađcan, Popović je premagal Kostića. Bröder Tomovića. König Frydmana, neodločeno pa sta se končali partiji Pirc Schreiber in Vuković Nedeljković. Prekinjeni pa sta partiji dr. Trifunović Opočenski in Pelikan Kulžinski.

Turnir se bliža svojemu koncu, ter je treba odigrati še dve koli. Pirc, ki je najresnejši kandidat za prvo mesto, mora danes igrati svojo najtežjo partijo, ki bo odločilnega pomena za izid turnirja, namreč z dr. Trifunovićem. V zadnjem kolu pa še s Čehom Pelikanom.

Stanje po enajstem kolu je sledeče: Pirc 9 točk, dr. Trifunović 8 (1), Schreiber, Frydman, König 7, Pelikan 6 in pol.

Carigrad, 20. aprila. AA. Spricho poloma dunajske zavarovalnice Phönix je tudi v Turčiji prizadele 30.000 zavarovancev. Turška vlada je ukrenila vse potrebno, da zaščiti njih interese.

Kamen sredi Ljubljane - ali bolnišnica sredi Slovenije

Ljubljana, 20. aprila

Od vsega početka odkar je v teku akcija za postavitve spomenika blagopok. kralju Aleksandru, vlada za to vprašanje ne samo med ljubljanci, marveč tudi med ostalo slovensko javnostjo veliko zanimanje. Zanimanje predvsem zaradi tega, ker vsa javnost želi, naj bo spomenik res dostojen in razmeram primeren. Nastala sta dva tabora: prvi zagovarja potrebo po likovnem spomeniku, čes, da mesto brez likovnih spomenikov ne more izhajati ravno tako ne, kakor gošpod ne more biti brez kravate; drugi tabor — in kakor kaže je v njem večji del slovenske javnosti — pa je za postavitve kakšne socialne ustanove, kakor je na pr. bolnišnica. Bolnišnica bi — pravijo — vsekakor dostojnejše reprezentirala spomin blagopokojnega kralja. To so spoznali tudi v vseh krajih, kjer postavljajo spomenike...

Medtem ko oba tabora vodita polemiko, odbor za postavitve spomenika, brez ozira na levo ali desno, nadaljuje svoje delo. Tako je v soboto zvečer zasedala komisija, ki ocenjuje posamezne načrte za likovni spomenik. Kakor znano, so bili svoj čas objavljeni pogoj, pod katerimi se morejo umetniki udeležiti natečaja za izdelavo načrta. — Ko je bil rok za predložitev načrtov zaključen, je bilo komisiji predloženo okrog 20 osnutkov.

Ocenjevanje osnutkov

Te načrte je v soboto zvečer pregledala ocenjevalna komisija, ki je zasedala v Liceju. V ocenjevalni komisiji so bili poleg predsednika dr. Gradnika med drugimi: upravniki Narodne galerije Ivan Zorman, konzervator dr. France Stele, dr. Karel Dobida, Oton Zupancič, ing. Rohman Stan-ko, Miha Maleš, Gojmir Anton Kos, inž. Plahner, inž. Bevc, inž. Prelovšek, inž. Hus in drugi.

Komisija je ocenjevala posamezne osnutke po točkah. Glede vsakega načrta so morali člani komisije, seveda vsak samostojno prisoditi gotovo število točk na sledeče vprašanja:

1. ali ustreza prostor razpisu, 2. ali ustreza prostor prometu, 3. kakšen je vtis in izgled spomenika iz perspektive pešca, 4. kakšen je vtis spomenika v zvezi z okolico, 5. kakšna je umetniška vrednost regulacije prostora, 6. kakšna je idejna vrednost zasnove, 7. kakšna je umetniška vrednost spomenika. Ocenjevalo se je po točkah od 1 do 4. Ena: slabo, dve: dobro, tri: prav dobro, štiri: odlično.

Kakor rečeno, je bilo predloženih okrog 20 osnutkov, ki so prišli v ocenjevanje. Več osnutkov pa je bilo zaradi formalnih pomanjklivosti izločenih iz ocenjevanja.

Nagrade v znesku 20.000 Din

Odbor za postavitve spomenika je razpisal za izdelavo osnutkov več nagrad v skupnem znesku Din 20.000 in sicer: prva nagrada 10.000 Din, druga 5.000, tretja 3.000 in četrta 2.000 Din, dočim je bil ostanek namenjen za odkup načrtov, ki bi prišli še v poštev.

Največja in najboljša zadruga v državi

15. letni občni zbor Nabavljalne zadruge državnih uslužbencev v Mariboru.

Maribor, 19. apr.

Nabavljalna zadruga državnih uslužbencev v Mariboru se lahko ponaša, da je največje in najboljše vodeno in fundirano združeno podjetje na področju naše države. — Neka posebna sreča spremlja vse poslovanje mariborske zadruge. — Dočim se drugje nabavljalne zadruge državnih uslužbencev niso mogle prav razviti, dogajali so se škandali in poneverbe, tako da zadruge še danes komaj životarijo, se je mariborska zadruga po skromnih začetkih pred 15 leti kmalu krepko postavila na noge. Danes je največje delalno trgovsko podjetje v Sloveniji in menda tudi v državi. Zadruga je začela tekotem let posegati izven mej mariborskih in danc obvlada že skoraj polovico bivše mariborske oblasti. V vse večje kraje tega področja pošilja vsak mesec svoje dostavne tovorne avtomobile, ki dovažajo članom vse, kar koli si naroče v bogato založenih skladiščih svoje zadruge. Zadruga posluje že zdavnaj v svojih lastnih prostorih, ki jih je zaradi tesnobe morala čim dalje bolj širiti ter jih bo še razširila. Ta velik napredek tekotem 15 let je bil razviden tudi iz poročil na današnjem občnem zboru, ki sta jih podala predsednik upravnega

Prva nagrada ni bila podeljena

Odbor za postavitve spomenika je prišel do zaključka, da nobeden od predloženih načrtov ne odgovarja vsem predvidenim zahtevam, tako, da bi se mu moglo priznati prvo nagrado. Znesek 10.000 Din ni bil torej podeljen nobenemu umetniku, pač pa je bil uporabljen tako, da se je pridala drugi nagrada v znesku po 5.000 Din še ena nagrada po 5.000 Din, tretji nagradi pa še ena po 3.000 Din, preostalih 2.000 Din od nameravane prve nagrade, pa se je uporabilo za odkup nekaterih osnutkov.

Drugi nagradi v znesku po 5.000 Din sta dobila osnutki pod gesli: »Steber« (kipar Niko Pirnat in arh. Spinčič) in »V« (kipar Boris Kalin ter inž. Glanz). Tretji nagradi sta bili podeljeni osnutkom pod gesli »A« (kipar Loboda) in »A I« (kipar Boris Kalin in inž. Glanz). S tem so prišli navedeni, kakor tudi ostali še nagrajeni načrti, v lasti odbora za postavitve spomenika. Za odkup prihajajo v poštev še načrti pod gesli: »1934«, »Zvezda Republike« ter »Karo in Učitelj«. Teh gesel komisija še ni odprla, ker jih sme odpreti le v sporazumu s projektanti, ki bodo javno pozvani, naj se izjavijo, ali jih komisija sme odpreti ali ne. —

Načrti bodo razstavljeni

Načrti so bili dosedaj dostopni le članom ocenjevalne komisije ki so pregledovali osnutke 8 dni. Da pa se seznani z osnutki tudi širša javnost, bodo načrti razstavljeni od četrtega dalje v Jakopičevem paviljonu. Znano, je že, da so razstave v tem paviljonu zelo slabo obiskane. Gotovo pa je, da bo razstava načrtov za spomenik pokojnemu kralju Aleksandru privabila več obiskovalcev kakor dosedanje razstave. To pa tembolj, ker se ljudje zelo zanimajo za vprašanje postavitve spomenika in za vse, kar je s tem v zvezi.

Kaj sedaj

Kakor je iz navedenega razvidno, dela odbor za postavitve spomenika nemočno napreje za postavitve likovnega spomenika. Sej bodo tekotem današnjega dne najbrž že izplačane nagrade in s tem načrti, s katerimi odbor razpolaga. Dejstvo pa, da od likovnega spomenika ljudstvo, ki je bilo pokojnemu kralju najbolj pri srcu, ne bo imelo prav ničesar, dočim bi imelo od bolnišnice ogromne koristi — obe ti dejstvi dasta misliti kaj se naj sedaj ukrene. Na noben način se ne sme dopustiti, da bi se akcija nadaljevala proti volji ljudstva, ki je v tem pogledu edino opravičeno odločevali. Vse trditve, da je odbor dolžan postaviti vprav likovni spomenik, so privlačne za lase, kakor je privlačna za lase tudi trditev, da je za graditve bolnišnice premalo sredstev. — Spričo, dejstva, da odbor še ni javil, da zbira sredstva za postavitve bolnišnice, je neznamen odziv s strani ljudi, ki bi za spomenik (v obliki bolnišnice) lahko prispevali, pač popolnoma razumljiv.

odborna Reher in predsednik nadzorstva Ogorelec. Lansko leto je oviralo poslovanje zadruge predvsem znižanje uradniških plač, zaradi česar se je morala tudi zadruga v svojem poslovanju prilagoditi novemu položaju ter razširiti svoj kreditni sistem. Zadruga je prodala v svojih prodajalnih v Mariboru in Celju za 23.996.000 Din blaga, katerega ima še v zalogi za 5.156.121 Din. Rezervni sklad šteje 3.214.000 Din, posmrtni sklad pa 1.463.000 Din. V teku 15 let je izplačala zadruga na posmrtninah 1.100.000 Din svojem članov. Na poslovnem prihranku je povrnila svojim članom 4 in pol odstotka 5 in pol odstotka; mariborska zadruga daje svojim članom najvišji ristiorno v vsej državi. Čisti dobiček lanskega leta se razdeli po sledečem ključu: 40% za rezervni sklad, 10% za pokojninski fond uslužbencev, 10% za kulturno-humane namene, 2% v sklad za član-ske namene, 38% pa se vrne zadrugnikom. Na dnevnem redu današnjega občnega zbora so bile naslednje volitve. Za člane upravnega odbora so bili izvoljeni višji sodni pisarniški predstojnik Ivan Humer, ključavničar drž. žel. Alojzij Menih, sodnik okrožnega sodišča Pečnik Franc, v davčni upravi v p. Anton Reher. Namestnika sta višji poštni kontrolor Setine Marlin in učitelj Silvo Rode. Za člane nadzorstva je bil izvoljen višji davčni kontrolor v p. Josip Masten.

Velik požar v Sv. Vidu pri Ptuj

Ptuj, 19. aprila

V sredo 15. t. m. po deseti uri zvečer je nenadoma zažarelo nebo nad trgov Sv. Vid pri Ptuj. Goreči so začela gospodarska poslopja črtniškega župnišča; skedenj, hlevi in kolarnica, so bili hipoma v plamenih. Ker župna cerkev v Sv. Vidu stoji prav blizu gospodarskih poslopj župnišča, je pretila resna nevarnost, da se ogenj ne zaneži še na cerkvi. Na vso srečo pa so koštanje drevesa, ki stoji med cerkvijo in župniščem, obvarovala cerkev pred ognjem; koštanji so skoraj popolnoma ožgani, cerkev pa je ostala nedotaknjena. Mnogo zaslug, da se ogenj ni širil dalje, pa imajo tudi vrli gasilci (domači, iz Jurrovcev in Pobrežja), ki so brž prihiteli od vseh strani in ogrenj omejili. Ker je Dravinja, pritok Drave, v neposredni bližini župnišča, so imeli ga-

silci za gašenje ognja vode dovolj. Škoda, ki jo je ogenj povzročil, je kljub temu precej velika, saj je zgorelo vse gospodarsko orodje in velike množine sena; živino so zaradi pozne nočne ure le z muko spravili na varno. Škodo cenijo na Din 120.000. Kako je do požara prišlo, še ni povsem pojasnjeno; orožniki so prijeli nekega domačega klateža, ki ga močno sumijo, da je ogenj podtaknil ali pa ve za fisticga, ki je to storil. Značilno je, da je približno pol ure pred požarom v Sv. Vidu začela goreti hiša posestnika v Pobrežju blizu Sv. Vida; ogenj so tam pravočasno pogasili, pri tem pa so ugotovili, da so bila večna vrata hiše polna z bencinom in nato užgana. Isto noč so neki zlikovci razbili križ na cesti med Sv. Vidom in Pobrežjem. Sklepajo, da sta oba požara in razbiti križ delo enih in istih storilcev.

Škof dr. Rožman v Št. Vidu

Št. Vid, 19. aprila.

V soboto se je naš gospod škof Rožman podal na vsakoletno birmovanje po svoji škofiji. Prva fara, kjer je gospod škof podelil otrokom zakrament sv. birme, je bila Št. Vid nad Ljubljano. Tja se je pripeljal Prezvizišeni že v soboto proti večeru. Nasproti so mu prišli fantje v narodnih nošah in na konjih. Na čelu jim je bil mali Cirmanov Franci iz Mednega. Pred šolo je čakalo mnogo ljudstva. Najprej je g. škofa pozdravil in mu izrekel dobrodošlico gospod dekan, za njim pa so govorili še ravnatelj mešč. šole g. Pečjak, in upravitelj Hladnik ter ostali. Zvečer pa so zapeli pevci gospodu škofu lepo podolknico.

V nedeljo ob 9 je bilo birmovanje ter vse, kar je s tem združeno. Šentvidčani so se za sprejem, kakor tudi za ves program prav lepo pripravili in je bil Prezvizišeni z vsem prav zadovoljen.

Popoldne pa se je gospod škof odpeljal v Presko pri Medvodah. Do podmedenskega klanca so ga spremljali Šentvidčani, od tu dalje pa preški fantje. Pod preškim klancem, ki vodi k cerkvi, je bilo zopet zbranega mnogo ljudstva, postavljenih je bilo okrog 10 slavolokov, gasilska godba pa je igrala škofu v pozdrav. Prezvizišene je pozdravil domači g. župnik, nato pa še zastopniki oblasti in organizacij. Po sprejemu je bil v cerkvi blagoslov.

Avtobus z 18 potniki strmoglavil

V petek se je na poti iz Stipa v Strumico, ki vodi skozi tesni ob reki Bregalnici, prevrnil avto-bus z vsemi potniki, pri čemer sta našla smrt sofer in en potnik, dočim so vsi ostali dobili težje ali lažje poškodbe. Avtobus je odpeljal iz Stipa in se začel vzpenjati po serpentinah ceste v hrib. Ne-

Oo. frančiškani so dali zgled:

Tako naj ravnaajo z delavstvom vsi graditelji

Ob gradnji frančiškanskega konvikta

Ljubljana, 20. aprila.

Kakor znano, so ljubljanski frančiškani sredi mesta začeli z zidavo svojega konvikta — trinad-stropne palače, ki bo popolnoma spremenila lice tamkajšnje in okoliškega dela mesta. To se posebej zaradi tega, ker bo obenem z zgraditvijo nove palače urejena pasaža, ki bo šla iz Frančiškanske ulice v Prešernovo ulico in to tik za hotelom »Slon«, ob palači Kreditnega zavoda pa bo dosegla Prešernovo ulico.

Zajamčene minimalne mezde

Kar nas pri tej stvari najbolj zanima, je dejstvo, da se v Ljubljani z novim frančiškanskim konviktom gradi prva zgradba, pri kateri imajo delavci zajamčene mezde. Frančiškani so namreč zahtevali od gradbenika, ki je delo prevzel, da zajamči delavstvu, ki bo pri gradnji zaposleno, minimalne mezde.

Ugotovili so, da morajo mezde znašati za navadne delavce vsaj 2.50 Din na uro, za ostale delavce pa najmanj 4 Din. Na ta način naj zasluži navaden delavec pri 10-urnem delavniku, ki je v navadi, 25 Din, ostali delavci-zidarji pa 40 Din.

Na podlagi teh ugotovitev so frančiškani prepustili delo trdniki le proti temu, da se je gradbeno podjetje obvezalo, da bo te mezde redno izplačevalo. Za primer pa, da bi podjetje teh mezd ne izplačevalo, ima vodstvo samostana samo pravico znesek, ki odpade na minimalne mezde, podjetniku odbiti in samo direktno izplačevati delavstvu za-služek.

Obrotniki so zborovali

Kranj, 10. aprila.

Včeraj se je vršila 25. redna skupščina združenja obrtnikov za srez Kranj, katere se je udeležilo nad 120 obrtnikov. Zborovanje je vodil dolgo-trajni predsednik g. Bitenc J. V svojem govoru je predvsem pozdravil sreskega podnačelnika g. Lojka, delegata TOI g. dr. Pretnerja in predsednika okrožnega odbora združenja obrtnikov g. Igliča iz Ljubljane. V svojem govoru je predsednik spominjal ustanovitve in njih nesebičnega dela za organizacijo. Iz odborniških poročil je spoznal vsako jasno sliko odborovega delovanja v preteklem letu. Priredil je več poučnih tečajev in predavanj. V mesecu oktobru pa lepo uspešno obrtno razstavo. Danes je v združenju včlanjenih 318 mojstrov, od teh je največ čevljarjev (100) in mi-zarjev (67). Vsi ti imajo 270 pomočnikov in 107 vajencev. Pri volitvah je bil izvoljen g. Polak, mi-zar, dočim je list g. Kosa A. propadla. Pri raz-pravljanju o proračunu za letošnje leto je bila ve-lika večina za to, da se upravnih stroškov in čla-narina zniža na minimum. Ravno tako so sprejeli predlog, da naj ima mojster, če je sam, samo enega vajenca, če pa zaposluje redno dva do pet pomoč-nikov, naj ima dva, če pa jih zaposluje čez pet, pa samo tri.

Nato je g. Iglič v lepih besedah pozival na-vožce k solidarnosti in jim obljubil, da se bodo v bližnji bodočnosti vršile volitve v okrožni odbor združenja, kar bi morali zahtevati tudi za zbor-nico TOI.

G. dr. Pretnar pa se je dotaknil vprašanja zaštite obrtnika. Govoril je o davkih, dokladah, o šumarstvu, Predvsem pa o zaposlitvi tujcev, ki spravijo letno okoli 1 milijarde našega denarja v inozemstvo. Ravno tako je v vso odločnostjo na-stopil proti tujemu uvozu, ker večino tega, kar se uvozi, lahko napravijo naši obrtniki. Na vsak način pa je potrebno, da se v kratkem reši vprašanje obrtnikov, ki so danes na robu propada.

Po skoro štirnurnem zborovanju je novi pred-sednik zaključil lepo uspešno zborovanje.

Včerašnji športni dogodki

Z včerašnjima tekmama se je zaključilo no-gometno prvenstvo v ljubljanski skupini. Ostane samo še finalno prvenstvo, ki bo malo bolj zani-mivo kot je bilo dosedaj.

Včeraj je igral v Ljubljani Korotan iz Kranja, ki seveda ni mogel pri ASK Primorju vzdržati. Izgubil je 1:8 (0:3). Tik pred fuzijo pa je ASK Primorje proslavilo v svojih vrstah redek primer športnega jubileja. Z včerašnjo tekmo so trije igralci ASK Primorja odigrali svojega kluba in sicer Slamci Herman 400, tekmo, Hassl Viktor 350, in Jug Vinko 300. Prav gotovo lep primer športnega udeleževanja pri klubu.

Drugo tekmo je odigral ZSK Hermes proti SK Celju. Zmagal je Hermes s 4:1.

Lice prvenstva v ljubljanski skupini je sle-deče: Primorje 15 točk, Hermes 13 točk, Celje 7, Korotan 5 in končno še Ilirija, ki je od tekmo-vanja odstopila in je brez točk.

Druga športna prireditve v Ljubljani je bila še kolesarska dirka Hermes. Progo, dolgo 8 km, so juniorji prevozili trikrat, seniorji pa desetkrat. Organizacija je bila dobra in številno občinstvo je z zanimanjem sledilo lepi borbi.

Pri juniorjih je zmagal Bricelj (Ljubljana) 42:57, 2. Premk Pavel (Sava) 45:25, 3. Šunko (Ze-lezničar, Maribor) 45:25.

Pri seniorjih pa je zmagal Rozman (Zelezničar, Maribor) 2:34:36, 2. Hamberger (Hermes) 2:34:36 ena petina sek., 3. Oblak (Vrhnika) 2:34:36 dve petini sek., 4. Lavrih (Hermes) 2:37:45. Izredno lepa je bila borba med prvimi tremi, kjer si je najbolj rutinirani dirkač Rozman priboril lepo zmag.

načno pa so zavore popustile in se je avtobus začel pomikati nazaj. Tedaj je sofer začel z vso silo za-virati ter opozoril sprevoznika, naj skoči z voza in postavi kamen pod avtomobil. Sprevoznik je res skočil, vendar na nesrečo ni mogel najti no-benega kamna. Ta čas pa je avtobus drsel dalje po strmini navzdol, zadel ob pečino, se od nje od-bil in se zalezel v občnose kamenito ograjo. Sune-k je bil tako močan, da se je ograja tam pretrgala in je avtomobil preko visoke stene padel v strugo reke Bregalnice. Pri vsej nesreči pa je avtobus odletel v neko vrbo ob reki, ki je voz zaustavila in s tem preprečila, da se niso vsi skupaj znašli v rečnih valovih, pri čemer bi je redkokdaj ušel smrti, ker se je avtobus postavil na glavo. Bljžnji prebivalci so prihiteli nesrečnikom na pomoč in so jih po daljšem trudu izvlekli iz ruševin. Poleg dveh, ki ju je doletela smrt, sta še dva delavca, ki sta se vozila na delo, težko ranjena, ostali pa so vsi za-dobili lažje poškodbe.

Stavbno podjetje Miroslav Zupan je na te po-goje brez nadaljnega pristalo.

To je prvi primer, da sta se graditelji in grad-benik sporazumela v tem, da se tudi delavstvu zajamči pri graditvi pripadajoči zaslužek. Ta za-služek ni sicer grofovski, vendar je že to hvale-vredno, da sta graditelji in gradbenik pri dogovori-h na delavstvo sploh mislili. Končno tudi višina mi-nimalnega zaslužka spričo sedanjih razmer ni rav-no neprimerna.

Hvalevredno je v tem primeru tudi dejstvo, da je gradbenik dolžan uporabljati v prvi vrsti domače delavstvo. Ne sme se namreč dogajati, da bi do-mače delavstvo ostalo nezaposleno in da bi po-djetniki — kakor se to tako rado dogaja — najeli kake dalmatinske ali bosanske ljudi, ki garajo po-djetniku čisto tudi za samega kovača dnevno.

Dela hitro napredujejo

Ob prostoru, kjer se vrše še zemeljska dela, se zbira ob vsakem dnevnem času veliko ljudi, ki opazujejo, kako dela hitro napredujejo. Zemeljska dela bodo v kratkem gotova, nakar pričnejo z zi-davo. Med podjetnikom in graditeljem je dogovor-jeno, da mora biti stavba pred septembrom popol-noma gotova in da se konvikt že začetek septem-bra lahko izroči svojem namenu. Točasno je gra-ditev frančiškanskega konvikta največje stavbno delo, ki ga izvršujejo v Ljubljani. Izvzeti moramo pri tem seveda največje časovno in krajevno naj-dalše in po kvaliteti svojevrstno stavbno delo: regulacijo Ljubljaničice...

Min. Letica v Liki

Korenica, 19. aprila. Danes je prispel s Plitvič-kih jezer v Korenico finančni minister dr. Dušan Letica. Spremljal ga je narodni poslanec Mikša-novič. Ministru je prebivalstvo priredilo veličasten sprejem, pri čemer je ljudstvo iz Korenice in oko-lice manifestiralo svojo visoko nacionalno zavest in neomajno zvestobo napram dinastiji Karadjor-djevičev. V pričakovanju ministra Letice je kmečko ljudstvo že v vasi Gradunovcu napravilo špalir in vzklikalo Nj. Vel. kralju Petru, kraljevi in Jugosla-viji in g. finančnemu ministru dr. Letici.

Minister dr. Letica je imel na zborovanju v Korenici govor, v katerem je podčrta val posebno rodoljubje ljudstva v teh krajih, nato pa odločno nastopil proti sebični in jalovi strankarsko-politični borbi. Pozval je vse prisotne naj se združijo v ju-goslovanski radikalni zajednici, da bodo lahko so-delovali pri urejanju političnih in gospodarskih problemih naše države in podpirali vladno gospoda-dr. Stojadinovića v njenem prizadevanju. Z zboro-vanja sta bili poslani udanostni brzojavki Nj. Vel. kralju Petru II. in Nj. kr. Vis. knezu namestniku Pavlu. Brzojavki sta bili na zborovanju sprejeti z velikimi manifestacijami za kralja in državo.

Sprejem v pilotsko šolo

Belgrad, 20. aprila. m. Razpisan je natečaj za sprejem 25 mladeničev v pilotsko šolo Aerokluba v Novem Sadu in Zagrebu. Sprejeti mladeniči bodo obiskovali šolo kot gojenci štaba za zrakoplovstva vojske. Kandidati, ki se hočejo udeležiti natečaja, morajo dati pismeno obvezo, da bodo po konča-nem šolanju v pilotski šoli Aerokluba vstopili pri-hodnje leto na odsluženje svojega kaderskega roka v vojnem zrakoplovstvu. Gojenci štaba zrakoplov-stva se bodo učili pilotaze pri Aeroklubu brez-platno. Pogoji za sprejem so: da so kandidati di-jaki vseučilišč, prvenstveno tehničnih fakultet, ali da imajo končano realno gimnazijo, ali srednjo te-hnično šolo, ali realko, da niso kaznovani, da so re-gutirani ter usposobljeni za borce, a še niso od-slужili svojega vojaškega roka. Kandidati so morali dovršiti 20 let, ne pa prekačati 25 let. Prosilci morajo z vsemi potrebnimi dokumenti opremljeni prošnje predložiti štabu vojnega zrakoplovstva v Zemunu, najdalje do 9. maja.

Most med Romunijo in Jugoslavijo

Belgrad, 20. aprila. m. Včeraj se je tu mudil na povratku iz Aten v Bukarešto romunski pro-metni minister Framasovici. Dopoldne je imel kon-ferenco z našim prometnim ministrom dr. Spahom, pozneje pa s predsednikom vlade dr. Milanom Sto-jadinovičem. Z našim prometnim ministrom in pre-sednikom vlade je razpravljal o končni rešitvi vprašanja zgraditve velikega mostu preko Donave, med Romunijo in Jugoslavijo. V tem oziru je med obe-ma prometnima ministroma prišlo do sporazuma, naj se vrši 10. maja t. l. zadnja konferenca, ki bo odločila o usodi tega mostu. Te konference se bo udeležil tudi naš prometni minister dr. Spaho.

Belgrad, 20. aprila. Predsednik kr. vlade dr. Milan Stojadinović je s svojo sopogo obiskal včeraj v patrijarhiji patrijarha Varnavo, pri katerem se je zamudil dalj časa.

Belgrad, 20. aprila. V četrtek, dne 23. aprila bo tukajšnji Angleško-amerikanski-jugoslovanski klub priredil poslovlno žajanko na čast gospodu in gospe Clark, ameriskemu konzulu v Belgradu, ki je po petletnem službovanju v Belgradu pre-stavljen na Dunaj.

Vesti iz Belgrada

Belgrad, 20. aprila. V prostorih Zveze nabav-ljalni zadrug se je včeraj popoldne na zahtevo ve-slaškega kluba Krka vršila izredna skupščina Jugo-slovanske veslaške zveze. Občni zbor je dal polno zaodčenje veslaškemu klubu Krka, kateremu so bili povrnjeni tudi vsi stroški, ki jih je imel klub s potovanjem v Berlin ob priliki evropskega vesla-skega prvenstva. Na občnem zboru je bilo skle-njeno, naj dosednji odbor vodi posle Zveze do rednega občnega zbora.

Novi Sad, 20. aprila. S posebnim motornim vlakom se je pripeljal semkaj minister dr. Spaho v spremstvu generalnega ravnatelja državnih že-leznice Naumovića. Po prihodu v Novi Sad si je dr. Spaho s svojim spremstvom ogledal medna-rodno razstavo plemenske živine.

Novi Sad, 20. aprila. Pod predsedništvom no-vosadskega župana dr. Branka Ilića, je bila tukaj seja mesnega odbora JRZ. Razpravljalo se je o vprašanju prireditve velikega manifestacijskega shoda JRZ v Novem Sadu.

Sofija, 20. aprila. Prihodnji teden bo začela tukaj romunsko-bolgarska konferenca, na kateri se bodo pretresala vsa še nerešena vprašanja med obema državama.

Ljubljana danes

Koledar

Danes, ponedeljek, 20. aprila: Agneta.
Jutri, torek, 21. aprila: Anzelm.

Lekarne: Nočno službo imajo: dr. Piccoli, Tyrševa 6; mr. Hočevar, Celovška 62 in mr. Gartus, Moste.

Kaj bo danes

Samostenska dvorana v Šiški: Ob 8. skioptično predavanje o potovanju okoli Afrike. Predava gosp. prof. dr. Knific v okviru Prosv. društva.
Filharmonična dvorana: Ob 20 koncert radio-oddajne postaje.

Vprašanje pravne veljave diplome dopisne šole politehničnega inštituta v Parizu (Institut polytechnique de Paris par correspondance) je definitivno rešeno z odlokom ministra prosvete P. št. 3305 z dne 15. februarja t. l. in sicer na predlog glavnega prosvetnega sveta z 2146. rednega sestanka z dne 17. januarja t. l. Po tem načelno važnem odloku prosvetnega ministra se diplomati imenovane dopisne šole ne more priznati nobena pravna veljava, niti se s to diplomom ne morejo pridobivati kakršnekoli šolske kvalifikacije po zakonu o uradnikih. S tem so odkazane na pravo mesto vse iluzije mnogih nepoučenih, ki so sledili pretirani reklami za vpis v imenovano dopisno šolo. Združenie jugoslovanskih inženjerjev in arhitektov, sekcija Ljubljana.

Večjo vsoto denarja je našel v petek zvečer neki gospod. Denar se dobi pri Komar, Loška cesta.

Izlet v dolino gradov

Združenie železniških uradnikov — oblastna uprava Ljubljana — priredi 14. junija t. l. družben izlet v dolino gradov: Novo mesto, Struga, Šmarješke toplice, Sv. Jernej, samostan Pterje, Kostanjevico in nazaj. Na poti bodo izletniki imeli priliko, da si ogledajo starodavne gradove: Šmarješke toplice, samostan Pterje, v Novem mestu pa bo družben sestanek. Izlet je zamišljen tako, da se izletniki peljejo do Novega mesta z izletniškim vlakom, ostali del proge pa prevozijo z avtobusom. Odhod iz Ljubljane je ob 5.35, povratek pa z večernim izletniškim vlakom. Prevoz z avtobusom in kosilo stane 40 Din. Izleta se lahko udeleži vsakdo. Prijave sprejema Združenie do 31. maja.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI

DRAMA

Začetek ob 20

Ponedeljek, dne 20. aprila: Zaprto.
Torek, dne 21. aprila: »Gospodski dom«, Gostovanje v Celju. Izven.

OPERA

Začetek ob 20

Ponedeljek, dne 20. aprila: Zaprto.
Torek, dne 21. aprila: Zaprto (generalka).
Ljubljanska drama pripravlja premiero »Prve legije« v režiji g. Cirila Debeveca. Premiera bo konec prihodnjega tedna.

Denizetti: »Lucia di Lamermoor«. To operno delo spada še vedno med najlepša dela klasične italijanske operne dobe in se je desetletja in desetletja vzdržalo na repertoarju vseh gledališč. Delo je polno najlepših arij, posebno hvaležno vlogo ima koloraturni sopran. Opozarjamo na premiero, ki bo v sredo, dne 22. aprila pod vodstvom ravatelja Poliča.

Železniški popusti za slovenska letovišča

Belgrad, 18. aprila. AA. V potniški tarifi, ki določa popust za obiske Jadranske obale, zdravilišč in letovišč in jezerskih krajev v kraljevini Jugoslaviji, je nastala izprememba glede obiskovalcev Pohorja. Po tej izpremembi se za Pohorje odobri popust, da se pri železniških postajah Maribor gl. kol., Ruše, Sv. Lovrenc na Poh., Brezno, Ribnica, Misljinje, Orehova vas, Slivnica, Hoče in Slovenske Konjice lahko izrazi za tele izletne točke: Mariborska koča, Pohorski dom, Koča na Pesku, Klopkin vrh, Ruška koča, Ribnica na Pohorju, Senjorjev dom in Sv. Bolfenk. Bivanje v Ribnici na Pohorju bo potrdila občinska oblast, v drugih krajih pa uprave domov. Dalje pri postajah Slovenske Konjice in Zreče za višinske kraje Skomarje, Sveta Kunigunda na Pohorju in Resnik bo za občino Zreče potrdila v vsakem od teh krajev določena oseba. Bivanje za občino Oplotnico bo potrdila za to določena oseba v Kebeju.

Kamnik

Poskus samomora

Neka delavka tuk. smodnišnice se je pred kratkim vrnila iz bolnišnice, kjer se je zdravila za težko živčno boleznijo.

V nedeljo, pred odhodom vlaka iz postaje Kamnik-mesto ob 12.42, se je pojavila na postaji in zopet izginila. Ko se je vlak že premikal, je pred vrto gosp. Mächtiga pod zapricam vlak nenadoma zavrl, ker je strojevodja pravočasno opazil to delavko pred vlakom, kamor je skočila v samomorišnem namenu. Ko so sostanovci opazili dogodek, so priskočili ter obupano zadržali tako dolgo, da je vlak odpeljal. Službujoči stražnik g. Zobjavnik jo je nato odpremil na njen dom pod Mekinje, kjer ima skupno stanovanje s svojo materjo, ki je bila tudi že večkrat v nevarnosti zaradi hudih živčnih napadov njene hčerke.

Novo lice Tomšičevega drevoreda

Maribor, 19. aprila.

Letos so se začele v Tomšičevem drevoredu velikopotezne preureditve, ki bodo ta lep del mariborske mestne periferije pod Piramido docela izpremenile. Tomšičev drevored, ta najlepša in najdaljša mariborska aleja, ki je bila doslej precej zanemarjena, dobi povsem drugo lice. Že lansko leto je začela mestna občina kanalizirati ves drevored. Letos se kanalizacija nadaljuje, obenem pa so že začeli mestni delavci prirejati cestišče za novo vozno cesto na južni drevoredni strani. Vsa ta južna stran se bo uredila po enotnem načrtu. Poleg vil je 2 metra širok tratoar, nato sledi 2-metrski travnat pas in za njim 6 metrov široka cesta. Med cesto in drevoredom je zopet 2 metra širok travnat pas. Drevored sam ostane v sedanjih oblikah, samo pot se bo znivelirala in dvignila. Južna stran drevoreda bo po preureditvi primeren zaključek lepe vilske četrti pod Kalvarijo, nujno bi pa bilo potrebno urediti še vozno pot na severni strani drevoreda. Ta pot pa spada že v področje občine Košaki, ki se je doslej za njo malo brigala, tako da sliči bolj kolovozu, kakor cesti. Bilo bi potrebno, da bi občina Košaki še kanalizirala del potoka, obenem pa uredila tudi severno pot, da se ne bo preveč odbijala od južne regulirane strani.

K kongresu za glasbeno vzgojo v Pragi

Ali je bila naša glasbena vzgoja na kongresu pravilno prikazana?

Dr. M. Milojević je omenil naše glasbene šole in pouk pri zasebnih učiteljih. Podal je načrt glasbene vzgoje na vseh državnih neglasbenih šolah. Iz tega bi navzoči morali sklepati, da je naša glasbena vzgoja odvisna predvsem od šole. Dr. Milojević je popolnoma pozabil na posvetne in cerkvene zборе, na posamezne podeželske orkestre in tamburaške zборе, prežrl je, da ima vsaka vas svoj fantovski zbor, da naše ljudstvo poje pri različnih prilikah, niti se ni spomnil guslarjev in raznih muzikantov. Vse to pri nas še odločujoče vpliva na glasbeni razvoj ljudstva. Tako tudi ni omenil, da so v naši državi predeli, kjer vladajo tretinotonski, četrtnotonski in šestinotonski sistemi. Jasno je, da tudi ni pokazal, v kakšnem razmerju so si naši vzgojitelji s to glasbo. Čimbolj postaja orijent kulturni čimbelj, tembolj pereč je ta problem novih tonskih sistemov. V Pragi to glasbo umetno gojijo. Pri nas pa, kjer imamo take naravne zaklade, bi bilo to možno vse bolj življenjsko razvijati. Dolžnost, ki jo zahteva kulturni razvoj, je, da južni Slovani sprejmejo to nalogo in pomagajo graditi most med zahodom in vzhodom.

Okrožnica Jugoslovanske športne zveze

JZSZ se obrača na vse podzveze, klube in vse zimskošportne delavce, da ji pomagajo v njenem delu in na ta način s priležitvijo najširše javnosti pomagajo stremeljenju zimskošportne zveze. Da dvigne nivo našega zimskega športa.

Predlog je stavljen tehnični odbor zimskošportne zveze in ga je dne 30. marca 1936 tudi sprejel upravni odbor JZSZ. Organizacija tega dela je posebnemu odseku, ki ga tvorijo gg. Jelenič Jernej, Nagy Viktor, mr. Ph. Piccoli in Stane Predalič.

Okrožnica je namenjena vsem, ki delajo na zimskošportnem polju in vsem onim, ki jim je pri srečevanju in napredku našega zimskega športa. Naj bi okrožnica zajela čim več ljudi in želja JZSZ je, da bi iz slednjega kraja prišli predlogi in odgovori na vprašanja, ki jih stavlja JZSZ. Na ta način je edino možno dobiti popolno sliko zahtev, želj, predlogov, ki bi dvignile naše zimskošportne prilike.

Če so navedena vprašanja in referati pomankljivi z ozirom na lokalne prilike, odgovorite izven programa z referatom in ga pošljite, ostale odgovore in sestavke pa označite s številko našega programa. Vsi ti referati naj se dostavijo do 26. aprila 1936 in na osnovi teh odgovorov bo JZSZ sestavila svoj enoten referat, ki bo slednjega seznanil s stanjem in potrebami našega zimskega športa in s težavami, ki jih športni delavci v celi domovini.

Na podlagi tega je predviden nekako 21. maja 1936 skupen kongres vseh zimskošportnih delavcev v Ljubljani, kjer bi se v stvarni debati in živni besedi določile smernice za bodoče delo in v dosedaj vzvišene cilja.

Postaviti vodstvo, ki bo poznalo odgovornost, poznalo nesebično delo in hodilo ravno pot in ki bo znalo tako pritegniti športno mladino, da bi sledila v vsakem koraku, ker bo vedela, da se temu vodstvu sme popolnoma zaupati.

Referatni program

1. Zakaj opazujemo že nekaj let sem nenaravni razvoj v smučem športu, da pada število tek-

Prof. E. Adamič je pozabil povedati, da je naša mladina prav tako pela tudi pred vznikom »Trboveljskih slavčkov« in da pomeni ta zbor le višjo stopnjo v razvoju stoletne tradicije naše pevske kulture vseh slojev. Tako so delegati imeli vtis, da so »Slavčki« zbor profesionalov, kot so dunajski »Sängerknaben«, in ne najboljši zbor iz velikega števila mladinskih zborov, ki so zrasli iz dolgega pevskega razvoja slovenskega naroda.

Najboljše so se seveda odrezali naši »Slavčki«, ki bi se pa lahko še boljše uveljavili, ako bi imeli primernejše spremstvo, ki bi moralo z njimi pokazati, kako se pri nas praktično vrši glasbena vzgoja.

Vsekakor smo si priborili med narodi častno mesto in sicer vprav po zaslugi naše mladine, ki so jo »Trboveljski slavčki« izborni zastopali.

Pričakujemo, da se bodo po tem kongresu razni naši merodajni krogi bolj zanimali za glasbeno vzgojo naroda, ki naj obsega vse sloje. Dobro bi bilo, da bi sklicali kongres za našo državo, ki ima različne predtele z različno tradicijo. Na ta način bi avetu mogli prikazati dejansko stanje in pričeti s sistematičnim delom. H. R. — Praga.

movalcev — predvsem v klasičnih disciplinah — dočim narašča število neorganiziranih smučarjev.

2. Kako propagirati smučarski šport med narodom in pritegniti čim večje število organiziranih smučarjev.

a) Strokovna predavanja v klubu.
b) Pravilno obnašanje organiziranih smučarjev v naravi napram neorganiziranim. Kako to izvesti?

c) Zakaj se organizirati? Smučarski izleti.
4. Kako vzgojiti javnost za pravilno pojmovanje smučarskega športa?

a) Ideologija smučarstva.
b) Strokovna predavanja za javnost. — Kako jih izvesti?

c) Radijska predavanja.
d) Pravilno pojmovanje smučskih tekem. — Kako to izvesti?

5. Kako pritegniti mladino v smučarske vrste?
a) Historijat na vašem teritoriju.
b) Solška mladina.

c) Ostala mladina.
d) Starši, vzgojitelji in športni delavci.
e) Moški in ženski naraščaj.

f) Naloge klubskih mladinskih odsekov.
g) Naloge mladinskih odsekov podzveze.
h) Naloge mladinskih odsekov zveze.

i) Vzgoja, trening, tekme.
6. Smučarska higijena.
7. Žena v športu.

a) Organizacija ženskih odsekov.
b) Ženski naraščaj.
c) Ideologija ženskega smučarskega športa.

8. Kako prilagoditi delo zveze, podzveze in klubov?

Dispozicija pod točkami naj pomaga k lažjemu delu pri sestavi referatov eventualno pomankljivost naj popravi vsak sam z ozirom na lokalne prilike. Prosimo za vsako točko sestavek na posebnem papirju.

Celjske novice

S sekiro bi ga skoraj ubil

Celje, 18. aprila.

Na zatočni klopi se je pred malim senatom okrožnega sodišča v Celju zagovarjal zaradi težke telesne poškodbe Franc Selič. 24 letni delavec iz Jazbinvrha št. 1 pri Kalobju. Imenovani Selič je 26. januarja popoldne v gostilni Salobir pri Sv. Jakobu, občina Sv. Jurij ob j. ž., bil v družbi 22 letnega Jakoba Mraza. Naenkrat sta se pričela oba malo vinjena, prepirati. Med prepiranjem je Mraz Jakob pograbil palico in z njo udaril Seliča, kar je tega tako razdražilo, da se je sklenil maščevati. Ko sta nato drug za drugim gostilno zapustila, je Mraz Seliča zasledoval, dokler nista prišla do hiše posestnika Vengusta, kjer je Mraz odlomil lato iz plotu in z njo dalje zasledoval Seliča. Ko pa sta prišla do posestnika Slomška, je Selič pograbil slučajno tankaj ležečo težko sekiro ter se obrnil proti Mrazu, ki ga je zasledoval. Sedaj se ga je Mraz ustrašil ter pričel bežati po travniku za hišo, dokler se ni spotaknil in padel. Tedaj ga je Selič dohitel in ga prišel s težko, toda k sreči toplo sekiro, obdelovati. Pri tem ga je močno ranil na levi strani vratu, dvakrat zasekal v levo nadlaket, poškodoval komolec leve roke in močno zasekal v levo bedro. Obtoženec dejanje priznava, zaradi česar ga je sodišče obsodilo zaradi zločina zoper življenje in telo po §§ 180 in 181 na eno in pol leta strogega zapora, na povračilo stroškov in na povprečno 600 Din. Razen tega mora Selič povrniti Mrazu 1640 Din za izgubo zaslužka, plačati mora stroške v bolnišnici v znesku 1740 Din in poleg tega odšteti 3000 Din za povzročene bolečine.

Uboj v Lembergu

Celje, 18. aprila.

Danes, v petek, se je pred malim senatom okrožnega sodišča v Celju zagovarjal Jakl Matevž, 60 letni kovaški mojster iz Lemberga št. 5. Jakl je bil obtožen, da je 8. marca 1936 zvečer v Lembergu, občina Vojnik-okolica, telesno poškodoval Blažinska Jožeta na ta način, da ga je večkrat sunil s ostrim železnim predmetom v glavo. Pri tem mu je rezilo prodrlo nad desnim očesom skozi kožo in kost v možgane, kar je povzročilo kompliciran prelom lobanjskih kosti in krivavitev med lobanjo in med možgansko opno ter je poškodovane zaradi zadoblenih poškodb naslednji dan ob 11 v celjski javni bolnišnici umrl. Dne 8. marca letos se je v Lembergu v hiši Martina Arliča vršila svatba, kjer se je zbalo večje število fantov iz bližnje in daljnje okolice. Med fanti je nastal prepir, ker je hotel Jakl Valentin, starejši sin obtoženca, vpeljati neki kranjski svatbeni običaj, s čemur pa domači fantje niso bili zadovoljni. Nastal je med njimi prepir in končno je moral Jakl Valentin pred razgretim fanti pobežati. Ker so ga fantje zasledovali, je Valentin Jakl tekal na-

Maribor

Lekarne. Lekarniško nočno službo vršita Vidmarjeva lekarna »Pri Arhu« in Savostova Magdalena lekarna na Kralja Petra trgu.

Češki pevci v Mariboru. Dne 24. aprila bomo imeli redko priliko, da slišimo enega najboljših pevskih zborov Evrope v Mariboru. Pevski zbor Smetana si je namreč v teku svojega 35-letnega obstoja priboril na mednarodnih pevskih nastopih rekordno število odlikovanj in zmag.

Prof. Ivan Knific: Okrog Afrike. Prihodnji petek bomo imeli v Ljudski univerzi zanimivo predavanje. Naš slovenski svetovni popotnik profesor Ivan Knific bo predaval o svojem potovanju okrog Afrike, ki ga je tako zanimivo popisoval v »Slovenecu«.

Krščanska ženska zveza za Maribor priredi v nedeljo, dne 10. maja romanje k Devici Mariji v Pušavo. Prijave se sprejemajo v društveni pisarni na Aleksandrovi 6-I. ob uradnih dnevih v sredo in soboto od 8. do 10. ure do 30. aprila.

Redne vaje »Maribora«. V torek zvečer ženski zbor, v sredo zvečer moški zbor, v petek skupna vaja.

Borba akademikov proti tuberkulozi

Na naši univerzi se ustanavlja akademska protituberkulozna liga. Ze nad pol leta so se vršile priprave v vrstah akademikov. V kratkem bo ustanovljen občni zbor, s katerim bo postavljen temelj in začetek protituberkulozni ligi na univerzi.

Marsikdo se niti ne zaveda, kako uničujoče deluje tuberkuloza med inteligenco zlasti pa še med akademiki. Koliko mladih slovenskih pisateljev, pesnikov in znanstvenikov je spravila jetika v prezgodnji grob. Ni čuda, da ubog akademik, ki stanuje v vlažni temni sobici, ki nima večjih kaj jesti; pri tem pa naporno študira pozno v noč, da bi se čim prej rešil te revščine, zbolji za to zdravno boleznijo. Kako naj se zdravi, ko mnogokrat ne ve, da je bolan. Pokašljeje, pa misli, da je prehladen, utrujen je, pa misli, da ob prenapornem delu in ko končno pljune kri — kje bo našel sredstev za dolgotrajno zdravljenje. S skrajnim naporom volje se premaguje, da napravi izpite in potem, ko bi moral stopiti v življenje, omaga in umre. O nevarnosti, ki jo pomeni tak bolnik za zdrave tovarise v tsnih in prenapolnjenih predavalnicah naše univerze, niti ne govorimo. Kot primer navedemo, da je v letu 1935 umrlo v Ljubljani za jetiko 125 ljudi in od teh žrtve je največ med 20. in 25. letom.

Iz tega lahko razvidimo, kako koristno in humano delo lahko vrši akademska protituberkulozna liga. Saj je vendar škoda mladih življenj, katere bi lahko hranili, če bi sistematično zatirali jetiko — to veliko sovražnico človeštva, ki samo v Jugoslaviji uniči letno do 40.000 ljudi.

Akademska protituberkulozna liga ne bo imela izrednega pomena samo za našo univerzo, ampak za ves narod. Akademiki se bodo morali pozneje lotiti organiziranja proti jetiki tudi med našim kmetskim prebivalstvom, ki je v tem oziru skrajno zanemarjeno. Gotovo jim bodo pri tem koristnem delu priskočile na pomoč tudi javne oblasti in predvsem zdravstvene ustanove ter podprle njih delo.

Lahko rečemo, da nimajo na naši univerzi tuberkulozni akademiki nobene zdravstvene zaščite. Univerzitetni zdravstveni fond pomaga po svojih močeh. Skrajni čas pa je, da se lotijo študente in profesorji energične borbe, da rešijo one, ki jih je napadla ta počasna in zavrta bolezen. To delo bi morala močno podpreti tudi država, kakor to drugod delajo.

Ta nova akcija v akademskih vrstah dokazuje, da imajo akademiki kljub kulturno političnim borbam še mnogo smisla za stvarno stanovsko delo v korist skupnosti.

Redukcija rudarjev pri TPD

Trbovlje, 19. aprila.

Zaradi znižanja državnih nabav premoaga, hoče TPD reducirati v maju nad 400 delavcev, pri katerih redukcijah bodo najbolj prizadeti rudarji v Zagorju in Kočevju. Ne samo, da bo družba to število opustila, marveč bo zaprla v Zagorju obrat Kisovec in tudi obrat Kočevje, ker v teh obratih zaradi tako majhnih naročil ne misli več obratovati.

Vsa prizadevanja delavskih zapnikov in drugih so bila zaman. Naročila od strani državnih železnice so se znižala, česar posledica bo velika brezposelnost rudarskega delavstva v Sloveniji. Za mesec maj je TPD razglasila obratovanje le v 11 dneh, tako da tudi oni rudarji, kateri bodo ostali na delu, ne bodo mogli živeti.

Kakor smo informirani, pa delajo rudniki v Bosni še vedno 24 delavnikov v mesecu, nekateri rudniki pa tudi ob nedeljah. V Sloveniji, kjer je življenje najdražje, pa je enajst dni. Kljub večji potrebi premoaga pri državnih železnicah v letošnjem letu, pa je Slovenija dobila manj naročil, nego v letu 1935.

Po informacijah je TPD dobila samo 2000 ton manj, nego je imela lansko leto. Naš rudar se vendar povprašuje, kako je to mogoče, da je prav za naše rudnike odrejeno tako občutno znižanje nabav. Od leta 1929 se je našim rudnikom rapidno zniževala, nekateri rudniki so pa dobivali povečan odjem od strani države. Nad 5000 rudarjev so naši rudniki po letu 1929 opustili in sedaj pridejo še tako velike redukcije, pri katerih bodo večinoma prizadeti družinski očetje. Vrača nam rudarje tujina, ki pridejo brez sredstev nazaj, domači zgubljajo delo in zaslužke, cele družine so že primorane beračiti. Beračijo starčki-upokojenci, beračijo bodo morali mladi, delazmožni. Resno se vprašujemo, komu je tako stanje v korist. Komu je to v korist, da ravno naš slovenski rudar ne sme imeti dela in zaslužka.

Apeliramo na vse merodajne kroge, da se to neznošno stanje za slovenskega rudarja že vendar enkrat neha. Najboljši rudarji vendar ne smejo biti največji siromaki, naj bodo vsaj slabejšim enakopravni.

Rešitev križanke „Vstajenje“

Vedoravno: 2 ila, 4 ar, 6 dur, 7 sum, 9 os, 11 rja, 12 bas, 14 očala, 15 Alba Longa, 19 kr, 20 rjovenje, 21 ocean, 23 Aida, 24 cinober, 26 car, 27 even, 28 as, 30 aleš, 31 arija, 34 la, 36 oc, 38 organ, 41 Italec, 44 one, 45 akord, 48 slak, 49 prsten, 51 moreš, 52 orati, 53 aron, 54 laso, 56 ni 57 čud, 59 kolo, 61 rt, 62 aloa, 63 Panama, 64 oda.

Navpično: 1 aleluja, 3 Radovljica, 5 Rus, 7 srčec, 8 Molka, 10 šale, 12 Bavarec, 13 sonce, 65 Arno, 15 ara, 16 bodalo, 17 njiva, 18 general, 21 Ob, 22 era, 25 oni, 29 slana, 32 joc, 33 ar, 35 anekdota, 37 rt, 39 golša, 40 ikra, 46 osti, 47 rtič, 48 selo, 50 nada, 51 moka, 55 srd, 58 up, 60 la.

Naročajte „Slov. dom“

Maratonski tekač - legenda?

Očividec o maratonskem teku leta 1896

Nemški zgodovinar dr. A. Schiff, profesor na berlinski visoki šoli za telesno vzgojo, je nedavno izdal zanimivo študijo pod naslovom »Maratonski tekač - legenda?«. Prof. Schiff je bil član nemške arheološke ekspedicije, ki se je lotila izkopavanja na klasičnih športnih tleh. Po njegovih izjavah posnemamo:

Kaj je koncem koncev maratonski tek? Vsako ve, da je to tek na 42 km, da je to spominski tek — točnejši odgovor pa dobite le malokdaj.

Samo na dveh mestih grške književnosti našelimo na lepo povest o atenskem vojščaku, ki je po zmagi na Maratonu tekkel v Atene, sporočil zmago in izdihnil. To je bilo l. 490 pr. Kr. Sumljivo pa je, da Herodot, ki je podal klasičen opis maratonske bitke, tragičnega glasnika zmage niti ne omenja. In vendar je Herodot znan po tem, da v svojih zgodovinskih spisih nad vse rad omenja anekdote in epizode. Tudi večji del drugih poročil molči o maratonskem tekaču.

Thersipos, Eukles ali Filipides?

Šele poznejša književnost, ki je nastala približno 600 let po maratonskem dogodku, omenja pogosto tudi nekega Thersipa, ki naj bi bil slaven maratonski tekač. Drugi zopet trdijo, da je bil to Eukles, ki je še v bojni opremi ves preznojen pritekkel z bojišča, navalil na vrata prve atenske hiše, kjer je mogel izpregovoriti samo še te-le besede: »Veselite se, mi se tudi radujemo!« Za tem se je zrušil brez življenja.

Pisatelj Lukian, ki je živel od 120. do 180. leta po Kr., je napisal študijo »O napakah v načinu pozdravljanja«. V tej študiji se je dotaknil tudi maratonskega tekača in sicer ob priliki, ko je hotel dokazati, odkod izvira pozdrav »Radujte se!« Lukian piše takole: »Prvi, ki se je poslužil tega pozdrava, je bil tekač Filipides, ki je pritekkel z Maratona in zaskrbljenim Arhonticem sporočil sledeče besede: Radujte se, mi smo zmagovalci! Ko je kriknil te besede, se je mrtev zrušil, radujoč se v poslednjem dahu.«

Zgodovinska resnica — ali legenda?

Prof. Schiff ugotavlja, da se poročila o maratonskem teku ne strinjajo. Sumljivo se mu tudi zdi, da pripisujejo dogodku mnogi pisatelji etični smisel z moralnim dodatkom. Toda zgodovinska anekdota, polna etike, ne odgovarja vselej zgodovinski točnosti. Zdi se, da je tako tudi v tem slučaju. Najprej preseneti človeka nesigurnost v imenu tekača. Omenjajo se tri imena: Thersipos, Eukles in Filipides. Če bi se o tem dogodku ohranila v narodu živa tradicija, tedaj bi se nedvomno tudi ohranilo ime.

Naj bo kakorkoli, pa četudi ne bi odgovarjal

opis maratonskega teka zgodovinskemu dejstvu, četudi je mogoče le junaska legenda, vendar ima svoj nacionalni in etični smisel. Vsi narodi imajo svoja junaska izročila, ki sicer ne morejo prenesti zgodovinske kritike, vendar pa zelo koristno izpopolnjujejo sliko ljudske duše. Kot take so legende povsem na svojem mestu.

Čustva naroda se pogosto lažje negujejo z izročili, pri katerih ima svoj delež — fantazija; lažje kakor z enostavnimi dejstvi, katerim manjka magije junastva. V tem smislu želimo in moramo pomeniti maratonski tek in maratonskega tekača.

Repriza po 2386 letih.

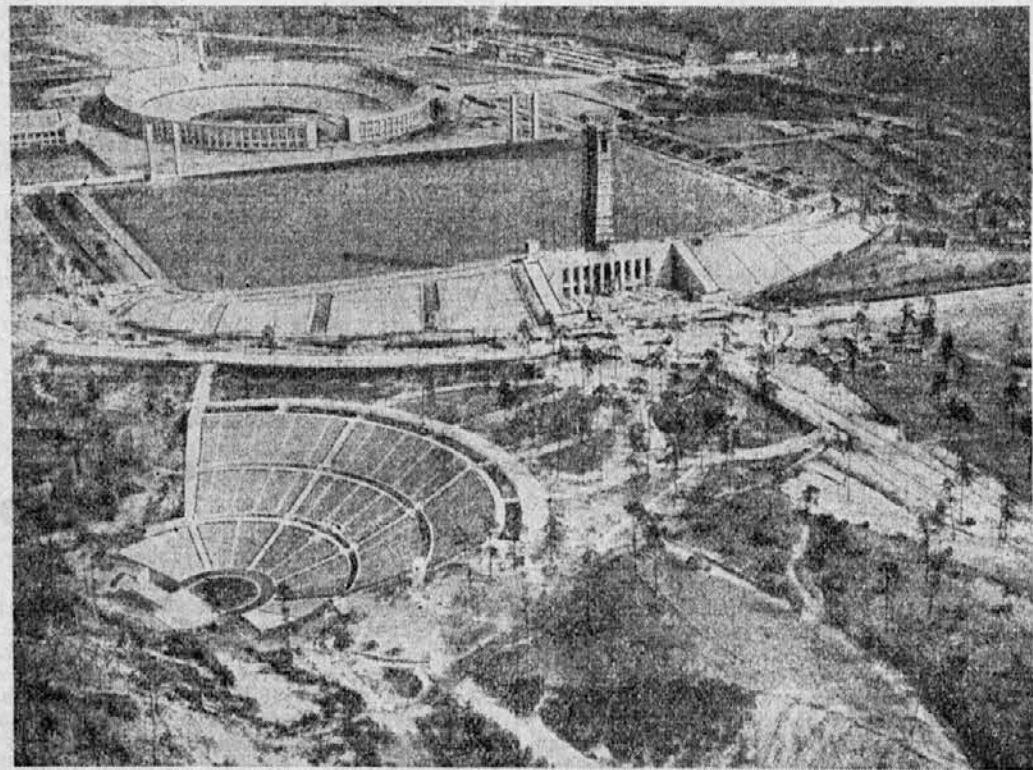
Bitka na Maratonu se je vršila l. 490 pr. Kr., prva moderna olimpijada pa l. 1896. Na tej olimpijadi se je vršil maratonski tek prvič kot športna tekma. Med tem, ko se je grški narod za najrazličnejše točke olimpijskega programa komaj briga, je posvetil ves svoj ognjevit interes maratonskemu teku. Zdelo se je, da bi grška kri v maratonsko zmago, se je spremenila v narodno potrebo.

10. aprila ob dveh popoldne se je podalo 25 tekačev na težavno progo, ki je vodila od Maratonskega polja do atenskega stadiona. Že zgodaj zjutraj so se razvrstili desettisoči gledalcev ob progi, stadion pa, ki ima za 50.000 oseb prostora, je bil natrpan do zadnjega kotička. Nikdo se ni briga za rekorde v skokih, katere so postavljali Amerikanci v stadionski areni; le nervoznost okrog maratonske tekme se je stopnjevala.

Tekmovalci so bili večinoma Grki, le po en Madjar, Francoz, Amerikanec in Avstralec je bil med njimi. Proga je vodila od Maratona mimo Pantelikon, dalje preko pokrajin Pikermi, Charvati in Arubelokipi. Dolga je bila približno 40 km. Že v začetku se je izkazal kot favorit Avstralec Flack. Dolgo je vodil, vendar ni zdržal do konca in je omagal, predno se je približal Atenam.

Napetost v stadionu se je stopnjevala. Od časa do časa so prihajali oficirji-konjeniki ali kolezarji, ki so vršili poročevalsko službo s proge. Dolgo so bila poročila za grška čustva nepopolna. Ko pa je Avstralec odstopil, tedaj je bil ves stadion kakor elektriziran: Vodi Grki! Mlad kmetič Luis iz Amarussija, nedaleč od Aten, vodi!

Topovski strel je odjeknil v ozračje — znak, da je zmagovalac blizu. Narod se dviga s svojih sedežev, od zunaj se čuje radostno vriskanje in petje, vse strmi proti stadionskim vratom. Vznenmirjenost je nepopisna. Ves prašen, stokrat preznojen, teče nekdo v stadion. Prestolonaslednik Konstantin, pokrovitelj olimpijskih iger, in knez Jurij mu hitita nasproti. Spremljata ga, prvi z desne, drugi z leve strani. Luis teče proti cilju, za njim pa spremstvo s sodniki vred. Sam kralj se

Sportne naprave za olimpijske igre se bližajo koncu. V ospredju vidimo gledališče na prostem, paradični prostor s stolpom za olim. zvon ter stadion

Pod operacijskim nožem

V čakalnici ljubljanske drž. bolnišnice. Prišel sem zgodaj, a je bila že polna in šele po dveh urah sem prišel na vrsto. V sprejemni pisarni vprašam uradnika, če bo še kaj prostora. »O, prostora dovolj,« se nasmehne, »saj pri nas ne poznamo krize!«

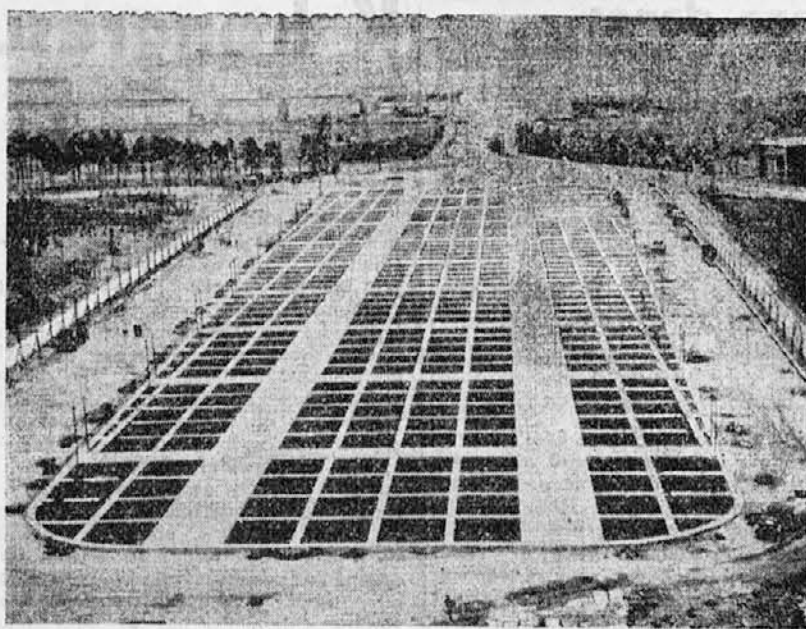
Me veseli. Grem na kirurški oddelki. V veliki bolniški sobani v prvem nadstropju je kakor živo mravljišče. Skoz in skoz po sredi so videti nakopičene postelje in posteljina kar nekako drgan na drugem, bolniki pa seveda po dva na mnogih posteljah. Hočem kar oditi, saj je škoda delati napotje. — »Kar počakajte, se bo že uredilo,« reče sestra. In res, še no-sijo noter civilno obleko: sila je sila, kdor se le količkaj opomore, naj gre izpod nog! Tovarna za popraviljanje človeških udov: pri teh vrstih noter, pri onih ven. Naprej!

Dobim perilo in take stvari, postelja se bo našla pozneje, mi rečejo. Toda če dobro premislim, saj teh stvari ne potrebujem, kaj mi bo to? Saj pojdem lahko kar tja v operacijsko, tam se slečem in ležem na mizo, potem se oblečem in pojdem domov. Čemu mi bo postelja? Čez dva, tri dni pridem pokazati, če se je dobro zacelilo — in stvar je zame opravljena.

Ne, tako preprosto pa le ne gre v tej kovačnici človeških popravil, kakor sem se prepričal. Treba je temeljito dognati to in ono, ugotoviti odpornost, preiskati srce in pljuča. Tu ne gre tako kot na fronti, ko kar

nenadoma padeš pod nož in nihče ti ni po-prej ugotovil, imaš li dovolj odpornosti za to ali ono kočljivo stvar.

Sem torej čakal pa opazoval tisto zanimivo vrvenje. Neprestano prenašajo ljudi sem in tja, kakor ob ofenzivi. Pri večini vidim obvezane roke ali noge, nekateri jih imajo na utežih, drugim hladi rane led na prsih. Kdo ve, katere tegobe jih še mučijo. Gotovo ni nidožgar, ki bi ležal tu morda za zabavo. So starejši ljudje, mladeniči in otroci — vse navzkriž. Človek ima vtis, da gre tu vse brez glave, toda ko pozorneje premotri, vidi, da gre vse lepo po vrsti in po redu. Nekdo čepi tam na stolici ure in ure in je prepričan, da so nanj pozabili, pa pride strežnik in ga nekam odvede. Onemu tam naročuje zopet sestra, naj gre in se javi tam in tam. Vsakdo pride pravočasno na vrsto. Nekatere prevaja, drugim režejo debelo plast sadre s telesa z velikimi škarijami. Pravkar so prinesli nekoga iz operacije. Stopim bližje: močan fant, v obraz nekako zabuhel, levica mu je povezana in ogromna leži ob telesu, kakor da ni njegova. Ostro zaudarja po etru. Operiranec se prične prebujati; kakor stoka je umirajočega; iz ust se mu gnete pena, stoka pa postaja bolj in bolj jokav, silovito drhti telo v neznan-ski bolečini. Njegov brat joka poleg, prepričan, da brat umira. Tudi jaz sem mnenja, da ne bo živel niti ure več, kajti prebujanje iz narkoze je najbrže hujše od operacije same. No, dobro uredi nato stvar se brata že kar lepo pogovarjala in ne dosti manj smejala.

To ni šahovnica, marveč pravkar dograjeni prostor za avtomobile pri berl. olimpijskem stadionu

dvigne s svojega sedeža in maha v pozdrav. Navdušenje je doseglo vrhunec. Vidijo se može in žene, kako jokajo, nepoznani se objemajo, ozračje drhti v radostnih vzklkih. Spričo jakosti dogodka nikdo ne more ostati miren. Ne gre za športni uspeh, temveč za misel, da je vse to povezano s

slavno prošlostjo. To je bila repriza legendarnega maratonskega teka pred 2386 leti. Tudi drugo in tretje mesto sta zasedla Grka in šele četrti je bil »inozemec«, Madjar.

Tudi to je bila maratonska tekma, ki so jo vpisali v zgodovino kot zmago helenizma.

Življenje in trpljenje tujskih legionarjev

Zakleta legija

Prikaz življenja in trpljenja tujskih legionarjev, ki jih je usoda od vseh vetrov zanesla v to strašno četo francoske kolonialne armade, spada med najbolj pretresljive in najbolj verne resnične zgodbe, kar smo jih kdaj brali o tujski legiji. Napisal je delo, ki ga bomo v nekaj dneh začeli pri-nasati v prevodu Amerikanec B. J. Doty. Po poklicu je bil časnikar in je hotel na lastne oči vi-deti in na lastni koži doživeti romantično življenje v tujski legiji. V legiji služi zdaj tudi veliko Slo-venec, bodisi s Primorskega bodisi iz svobodne Slovenije. Preden začne podlistek izhajati, se nam zdi potrebno, da našim bravcem pojasnimo, kaj je tujka legija in kakšne so pokrajine, v katerih po-teka dejanje in nehanje tujskih legionarjev in re-snične zgodbe, katero bodo brali v našem podlistku.

Kaj je tujka legija

Francoska tujka legija je bila ustanovljena leta 1831, torej pred stoletimi leti. To leto je fran-cosko vojno poveljstvo ukrcalo v vojni luki Tou-lonu četo, katero so sestavili iz zastopnikov različ-nih narodov. Poslali so jih prej v Alžir. To je bil začetek tujke legije, ki tedaj še ni predstavljala posebne enice v francoski armadi. Legija je bi-stveno pripomogla, da so Francozi pred sto leti mogli osvojiti Alžir, ki je danes eno najdobitka-nosejših francoskih afriških posestev. Pozneje se je legija borila v različnih kolonijah, celo na Dal-jnem Vzhodu, v Indokini, mimogrede tudi v Spa-niji, v Meksiki, v krimski vojni, sploh povsod, kjer je bil vojni položaj najnevarnejši in je zahteval nadvse pogumnih in bojevityh ljudi. Za svetovne vojne so se legionarji odlikovali tudi na fran-coskih bojiščih v bojih proti Nemcem. Legija se je postopno razvijala in prešla različne stopnje pre-obrazbe in preureditve. Po zakonu iz leta 1897 je sestavljena iz dveh polkov. Vsak od teh dveh šteje šest bataljonov in dve rezervni kompaniji. Število vojakov v legiji odgovarja številni moči ene bri-gade pešcev.

O francoski tujski legiji so bivši legionarji in različni pisatelji, željni senzacij pisali že ogromno. Zlasti so se v tem odlikovali Nemci, ki pa so pi-sali povečini z zlobnim namenom, kar je razumlji-vo, saj je šlo vendar za francosko ustanovo. V le-giji namreč še danes služi veliko število Nemcev, ki jim Nemčija ni mogla dati dovolj kruha. To dejstvo je Nemcem zmeraj bilo trn v peti. Del te vrste je nepregledno število, pravtako tudi spomi-nov bivših legionarjev.

Toda »Zakleta legija« se od vseh teh del raz-likuje po tem, da je predvsem resnična in pisana brez vsakega zlobnega namena. Nihče namreč ni prisiljen, da se vpiše v to četo, vsakdo vzame nase prostovoljno vsa bremena in vso disciplino, ki je res strožja nego v katerikoli drugi francoski četi. V pričujoči knjigi pa ne najdemo ne pretiranih

hvalnic, ne zagrizenih obtožb. Pisatelj ni ne za le-gijo, ne proti njej. Verno zapisuje svoje vtise in svoje doživljaje, navaja dejstva in se ne briga za to, kaj bi ulegnilo bili komu vseh ali ne. Nikomur ne vsiljuje svojega mišljenja, marveč pusti vsa-komur, da si ustvari lastno sodbo na podlagi dejstev.

»Zakleta legija« ni delo poklicnega pisatelja, kar nam daje jamstvo, da govore o njej samo dej-stva in ne fantazija. Zato je to delo tudi zmeraj in povsod zanimivo in pogosto pretresljivo. To je poročilo o življenju mladega fanta legionarja, ka-tereга odlikuje silna življenjska sila in odpornost, ki mu dajeta moč, da je kos največjim naporom in skušnjavam.

Dedno prokletstvo

Železniški inženjer Meier v Leningradu ima hčer. Obbolela mu je. Zdravnik je odredil prevoz v bolnišnico za jetične. A v bolnišnici ne smejo sprejemati bolnike brez izkazov: 1. o številu dru-žinskih članov, 2. o njih zaslužkih in 3. o politični zanesljivosti. Inž. Meier je pohitel zadostiti pred-pisom. Prva dva izkaza sta zadovoljila vodstvo bolnišnice, toda politično spričevalo mestne upra-ve se je glasilo: Inž. Meier, Nikolaj Karlovič, roj. 1891, ni član komunistične stranke, je meščanske-ga pokolenja (dokazi niso predloženi), služi pri že-leznici od leta 1923, se je odlikoval pri izdelovanju načrtov za Lensko železnico po nedovzetnosti ne-samostojnosti. Nikoli se ni udeležil političnega javnega življenja. Vodstvo bolnišnice ni smelo sprejeti hčerke sličnega ožigosanega očeta. »Po-litično spričevalo« je posledica maščevalnosti ne-kih Meierju podrejenih uslužbencev. Lahko bo z uradnimi podatki ovrgel podtikanje nesamostojno-sti in nezmožnosti. A to je dolga stvar. Hči pa ne sme v bolnišnico, dokler ne bo opran njen oče. (Leningrajska »Več. Krasn. Gazeta« od 16. marca 1936.)

Kitajska samoniklost

Sodobni Kitaj hiti posnemati v boju za ob-stanek Evrope in celo Ameriko, a vendar noče pozabiti na staro izvorno kulturo. Kantonska vlada iz tega vzroka ne trpi posameznih evropskih raz-vad. Tako je odločno prepovedala ženskam bar-vanje ust in nohtov ter popravljanje trepalnic. Trgovine za pisalne potrebščine ne smejo proda-jati šolobveznim otrokom polnilnih peres in učitel-ji jih morajo takoj zapleniti v razredu. Ta pre-poved je utemeljena s tem, da ne more nobeno pero pravilno podati lepoto kitajskih starinskih pismenk. Slednje so navezane na tuš in čopič. Kitajščina brez zgodovinske pisave bi izgubila svojo umetnostno lepo izražanje. Šolarji, ki ho-čejo postati zavedni Kitajci, si morajo to zapom-niti.

Iz tiste velike sobane sem prišel zvečer v neko manjšo, v bližino operacijske dvorane. Tu ni nikakih posebnosti videti, kakih šestnajst postelj, a prijetna tišina. Sami ope-riranci, ki morajo ležati po 7 do 14 dni ne-premično.

Naslednje jutro sem bil pripravljen. Kma-lu po devetih so me poklicali. Vstopim. Oster vonj po etru, jodu, kloru. Sijajna sobana, ste-na od samega modrega porcelana. Steklo, por-celan pa lomljenje svetlobnih žarkov napravlja nekak skrivnostni vtis. Operacijska dvorana! Prostor vzdihov, strahu, groze, simfonija vro-čičnih koprnenj, dvorana večno divje melodi-je... Plaho begam z očmi, da bi morda z ne-rodinim vedenjem ne oskrnil skrivnosti sve-tišča. Ena miza je zasedena; sestra jo nekako sramežljivo zakriva s špansko steno, da bi ne segle tja radovedne oči. Toda mimo španske stene vidim visokoraslega, simpatičnega ope-raterja, in zdi se mi, kakor da se pogovarja s svojo »žrtvijo«. Ena miza pa je prazna in tako nekam čudno je zgrbljena. Operacijska sestra mi vbrižgne v nadlaket injekcijo, kar se mi je zdelo kakor silce žganja za popotni-co ali pa za korajžo. Potem mi veli, naj se slečem. Če bi še malo počakali, da si še ogle-dam. Se nikoli v življenju nisem imel časti, vstopiti v tako dvorano, pa bi me res zani-ma-lo, videti to in ono. Toda tu ni mesta za sa-njarije, tu je gola realnost, oprla na časomer. Saj res, ura zapazim na steni: 9.25 kaže-ta ka-zalca.

»Prosim, lezite!«

(Dolje.)